

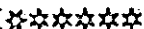

Nro. 51.

**A' FELS. CSASZAR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indólt Bétsből Pénteken Junius 25 ik napján 1813-diki
esztendőben.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

Prussiai Birodalom.

A' Frantzia hadi seregeknek, e' folyó Junius
első napján Boroszlóba lett bémarsirozásokról
következendő tudósítást olvasunk a' Lipsiai újság
levelekben: A' Boroszlói Magistratus, *úgymond,*
illetén hirdetményt tétetett közönségessé: A'
mi leg kegyelmesebb Királyunknak parantsolat-
jához képest mi fel nem bomlottunk, hanem to-
vábbra is megmaradtunk hivatalunknak folytatá-
sában. — Tegnap reggel 7 órakor a' Frantzia
fő vezér, Gróf Lauriston (olv. Loriston) a' maga
ármádájával városunkba bé jött, és illendő ren-
delécci által azt eszközlötte, hogy a' Fr. Csász.
Kir. hadi seregek a' leg nagyobb tsendességgel,

D d d

's a' leg jobb illendőséggel foglalták el városunkat. Néhány órával későbbén Fr. Generál Gróf *Hogendorp* Eő Excellentiája is a' Fels. Császárnak 's Királynak Generál Adjutánsa, mint városunknak Gubernatorja ide érkezett. — Ezen történetek után legelső, 's leg fontosabb kötelességünknek tartottuk a' városi előjáróknak megegyezésekkel, a' Fels. Frantzia Császár fő hadiszállására deputatusokat küldeni, 's városunkat Eő Csász. Kir. Felsége nagy lelkűségébe és öltalmába ajánlani. Ennek a' deputatiónak nem csak kegyelmesen meg ígérni méltóztatott Eő Felsége, hogy Boroszlónak minden polgárit 's lakosit, mind személyekre, mind vagyonokra nézve részeltetni fogja a' maga kegyelmességében, hanem hogy igen fájlalni fogná, ha Boroszló városától minden fenyegető veszedelmet el nem fordíthatna, mellytől mindazáltal mind addig félni nem lehet, míg a' város lakosi és polgári magokat tsendesén és illendőképén viselik; hanem egyszersmind méltóztatott Eő Felsége megparantsolni, hogy ezen kegyelmes ígérete tétőtödjön közönségessé. Arra való nézve nem késedelmezünk ezen Felséges parantsolatnak engedelmessékedni, és meg vagyunk győzöttetve ezen városnak jó polgáriról és lakosiról, hogy ők tsendes magok viseletek és jó rendtartások által az Eő Csász. Felsége kegyelmességére magokat méltókká fogják teenni. — Egyszersmind minden kereskedőket és mesterembereket arra kérünk, hogy boltjaikat és sátorjaikat nyissák fel, hogy annál fogva minden adásvevés ismét szokott tolyamatába mehessen. — *Költ Boroszlóban Sz. Iván Havának 2-ik napján, 1813 eszt.*

A' múlt Majus 7-ik napján, következőzendő parola parantsolatot küldött a' Fels. Prussziai Király *Fridrik Wilhelm* a' maga ármádájához: „Abban a' verekedésben, *úgymond*, mellynek én szemmel látó tanúja' voltam, ti a' ti nagy bátorságtok, allandóságtok, és magatok örömmel való elszánástok által, a' régi Prusszus nevezetre magatokat méltókká tettétek. Veletek való tellyes megelégedésemnek vegyétek ezen tanúbizonyságát. Semmi megkülömböztetett érdemet, ha tudomra leszen, jutalmaztatás nélkül nem fogok hagyni. A' verekedés után a' leg első katonai virtus a' bizodalom, a' jó rend, és az engedelmesség; nints szükségem az én derék vitézimek ezekre inteni. Velünk volt az Isten, 's tovább is velünk leszen. A' mi iparkodásunknak közel lévő jutalmát már is leg szebb reménységgel látjuk. — Bizonyai mondhatom tinéktek, hogy kevés napok múlva egy hatalmas segítség leszen mellettünk. Hadakozzatok tovább is Királyotokért, ditsősségetekért, és szabadságtokért, úgy mint az utolsó napokon az én szemeim előtt viaskodtatok, ha ezt mivelitek, bizonyosak lehetünk a' mi majdan nyerendő ditsősséges győzedelmünkről.

A' föld népének közönséges felkeléséről kiadott Kir. Rendeléseknek további folytatása és véglete.

70.) Az eleségbeli gyűjtemények közt, leg elsőben is a' lisztet kell másuvá vinni, vagy elrontani. Az italokat, a' sert, bort, pálinkát ki kell a' hordóból botsátani.

71.) Az elhagyatandó környékekben a' mal-

mokat meg kell égetni, a' kutakat béhányni. Az ellenségnek elűzése után, mind a' kutak, mind a' malmok a' Status költségén fognak helyre állítani.

72.) Miképen pótolassék ki az illy kerületeknek szenvedett kára a' Státus által, arról egy plánumot kell készíteni, és annak kipótolására az egész Ország lakosi kötelesek fognak lenni.

73.) Az ellenség kezébe esett lovakért és marhákért soha sem adatik kárpótlás. Mégakkor is elveszti azt a' tulajdonos, midőn történetből vissza vétetnek. Minden, a' ki azokat ideje korán el nem viszi, magának tulajdonítsa a' kárt.

74.) A' gyümöltstermő fákat levágni nem kell, hanem azoknak érett gyümöltseit le kell rázni, vagy szedni. Minden némű gabonát és búzát, ha közel leszen az éredéshez, meg kell gyújtani. — A' zöld vetéseket a' tartománybeli Kormányozónak világos parantsolatja nélkül le nem kell kaszálni. Az aratás idejéig el lehet az ellenséget hajtani.

75.) A' Posta tiszték a' posta lovakkal együtt, a' tartománybeli tanácsosok, a' kormányzések, minden kormányzó tisztviselők, Orvosok, patikáriusok, kéz orvosok, fürdősök, orvosló szerreikkel 's eszközeikkel együtt midannyiszor távoznak el, valamennyiszor a' kerületeknek Kommandánsai, a' hátra maradt sok betegekre nézve más rendelést nem tesznek.

76.) Minden halászokat, révészeket, hídgyázókax s. a. t. az ellenségnek közelgetésekor meg kell ínteni, hogy hajóikat, hidasaikat, és

hídjaikat a' tartománybeli Kormányozónak első parantsolatjára égensék meg.

77.) Mellyre nézve minden hídaknál, révek-nél bizonyos tiszték alatt, felkelő fegyveres nép-ből egynéhány számú emberek állítatnak ki, a' végre, hogy ezen rendelésnek eszközzésére ví-gyázzanak.

78.) A' ki az ellenségnek valamelly által gázló helyet vagy útat mutat, akár férfi akár asszony legyen, agyon lövetik. A' ki azt kén-telenségből miveli, mivel álhatatlanúl viseli ma-gát, számadásra vonattasson, és mindenütt elmel-lőztessen; sőt az illy ember köteles leszen azt megmutatni, hogy ő azt kényszerítésből mivelte.

79.) A' midőn valamelly várost, avagy ke-rületet az ellenség olly véletlenül megtámad, és elfoglal, hogy annak lakosai el nem szaladhat-nak; ilyen esetben minden tisztviselők eloszlat-nak, és senki sem köteles ezeknek engedelmess-kedni. — Senkiuek sem szabad, halálos bünte-tés alatt az ellenségnek megesküdni. Hogyha erőszakkal kényszerítették arra, annak bétellyesi-tésére senki sem köteles. Ha valamelly hírnek kimondására kényszerít valakit az ellenség, kö-teles azt elhalgatni, a' mit tud. — A' ki az el-lenségnek bérohanása után alkalmatosságot talál az elszökésre, azzal élni köteles.

A' Városokról.

80.) Minden megerősített, vagy akármelly védelmezésre alkalmas városban, általán fog-va minden polgárok a' katona Kommandáns ren-delése alatt légyenek, és az illy városokba min-den halasztás nélkül illy katona Kommandánsokat

küldjenek a' katona Kormányozók: A' városok kötelesek lesznek rendes és tüzelő fegyverrel fel fegyverkezett felkelő kompániákat kiállítani; ezt művelni kötelesek a' sík földön fekvő faluhelységek is. — Minden mészárosoknak és serfőzőknek lóra kell ülni.

81.) Mivel a' városokat nem lehet úgy elrontani, vagy elpusztítani, mint a' falukat: annál inkább kötelesek azok az ármádának, a' tartománybeli őrző seregnek, és a' felkelő föld népnek fegyvert, munitziót, és öltözetet szolgáltatni. — Ennekfelette kötelesek az ellenség életét megsúlyosítani, minden rendelkezésének erőszakkal ellentállani, annak semmi adót nem fizetni, semmiét másuvá nem szállítani, semmivé tenni, azt mindenben megkárosítani, magánossan megölni. Azokat a' városokat, melyek e' részben magokat megkülönböztetik, a' békekesség megléte után különös megkülönböztetéssel meg fogom én, és az Ország is jutalmaztatni.

82.) A' tartománybeli Kormányozók fogják megparantsolni, mennyi lántsa, 's egyéb fegyver adattassék a' fegyveres tárankból a' felkelő földnépnek.

83.) A' lovakat, magazinumokat s, a, t. színté úgy kötelesek a' városok másuva szállítani, mint a' faluhelységek.

84.) A' nemzeti vagy polgári gárdistáknak formáltatása az ellenség befolyásával és igazgatása miatt, gyalázatos számkivettetésnek büntetése alatt megtiltatik. Nem annyira ártalmas, ha a' zabolátlan gaz népnek fesletségére engedelem

adatik, mintha az ellenség a' tsata mezőn minden hadi népével parantsol.

85.) Az ellenség által elfoglalt városban mindenféle játékok, bálók és közönséges mulatságok megfiltatnak. Egy papnak sem szabad azon idő alatt, különös engedelem nélkül a' házassági életre lépni akaró személyeket öszve párosítani.

Szüségtelennek tartom az én hív jobbágyimat a' jelenvaló rendelkezések szoros megtartásokra különösen serkengetni. — Minden, a' mit magam körül szemlélek, zálog gyanánt van az én népemnek maga Királyához, 's hazájához való szeretetéről, bizodalmaról, és engedelmeségéről. — Minden Statusbeli előjáróknak, papoknak, és ezen közönséges felálló nép Komendánsainak szoros kötelességekben fog állani, különösen arra vigyázni, 's arra gondot tartani, hogy ezen rendelkezések bétellyesítésekre szorosan vigyázzanak, hogy süségtelenül senkit meg ne károsítsanak, senki a' maga kötelességet tellyesíteni el ne mülassa, a' mi az ellenség ellen élet óltalom gyanánt van ártalmas zabolatlanságra ne fájúljon.

Az én hív jobbágyim betsülletes érzékenységebe bízom, hogy e' kettőt egymással öszve nem zavarják. Jól tudják érzik ők azt, hogy minden szokatlan intézetek, mellyek által a' magánosoknak tulajdoná veszedelemben ferozhat, atyai szívemnek fájdalma váyon; következésképen, hogy meg vagyók arról győzettetve, hogy egyedül ezen eszközök által lehessen a' nagyobb jó, a' tsendességet, a' bölldogságot, 's a' mástól való

függetlenséget meg nyerni, bírtak engemet a' jelenvaló szükség idején ezen rendelkezésnek kiadására. — Az illy népet, 's az illy iparkodást szolta az Isten megáldani, — *Költ Boruszlóban, Sz. György Havának 21-ik napján, 1813-ik esztendőben.* *Fridrik Wilhelm.*

A' Norimbergai Correspondens nevű újság leveleknek írója, újság levele' 161-ik darabjának 672-ik lapján azt jegyzi meg, hogy midőn ezt a' Prussziai Királytól kiadatott rendelkezést Drézdában lévén megolvasta volna *Napoleon* Császár, megmosolyodott, 's azt mondotta, hogy nem az illy gyűlevés népben, hanem a' jó rendbe szedett, és uralkodó fejedelmét szerető hív hadi seregekben állyon az Ország bátorsága, és ellenségein való győzedelme.

BCU Cluj / Centr. *Hadi Történetek.*

Az e' folyó Juniusnak 4-ik napján a' Prusszus Generál Lajtnant, *Bülow* corpora, és a' Reggiói hertzeg (*Marsal Oudinot*) osztály serege közt Luckau mellett esett verekedés következő módon íratik le a' Berlini Correspondensnek 8-ik Juliusi darabjában:

Az a' mintegy 50 ezer főből álló ellenséges corpus, melly a' Reggiói hertzeg vezérlése alatt felső Luzatziában a' fekete Elster folyóvíz mellett állott vala, Sonnenwald felé előbbre nyomólván a' Generál Lajtnant *Bülow* corpusának külső őrállóit tegnapelőtt megtámadta, minekelőtte az magát a' *Borstel*: és *Boyen* brigadáival összekapcsolhatta volna. — Generál - Lajtnant *Bülow* Luckaut maga előtt hagyván, néhány alkalma-

tos telőkre állott, az ellenség azon város, és az abban volt őriző katonák ellen ment, és számos gyalogsággal annak falaira és kapujára rohant. Vakmerő módon védelmezte magát az abban volt katona őrizet, nagy veszteséggel vissza verte az ellenséget, mellyre nézve a' városnak egy részét, és a' külső várost gránátokkal meg gyújtotta az ellenség. Azomban a' Gen. Lajt. Bülow parancsolatjára, az egyesült Prusszus-Orosz lovas-ság Oppen Generál-Major vezérlése alatt az ellenség jobb szárnyára rohant, annak lovasságát széllyel szorta, néhány karrékba űzte, 's annál fogva megfutamtatta; számos ellenséget levagdaltatott, egy haubitzáját, 's két ágyúját el nyerte. Ez a' fényes megtámadás és a' gyalogság vitéz bátorsága az ellenséget hátra nyomta, és azon verekedés, melly dél előtt 10 órakor kezdődött, 's esteli 9 óráig tartott, a' mi hadi népünknek nagy ditsőségére szolgált, annál inkább, mivel csak három brigáda volt a' tűzben.

Az ellenség vesztesége 2500 emberre tétetik, a' tsata mező, a' megégett külső várossal, és az abban volt Frantzia sebes katonákkal borzasztó tekintetre adnak alkalmatosságot. — A' statétának elindulása előtt már 500 ember fogattott el az ellenség közzül, és azután is sokakat fogtak el a' szabad vadász és könnyű seregek. Azt beszéllik a' fogságba estek, hogy nagy szükséget szenved a' Frantzia ármáda.'

„A' Berlini derék lakosok, így szólnak továbbá a' tudósítók, arról fognak ezután gondoskodni, hogy a' mi vitéz seregeink semmi szükségét ne lássanak, 's következképen vig szív-

vel üzzék az ellenséget. — Késő este a' Kommandirozó Generális *Borstel* Generál Majorral, és *Boyen* Obersterrel magát öszve tsatolta. Az ellenség *Sonnenwalden* által vissza marsirozik oda, a' honnan jött, és keményen üzzetik *Borstel*, *Oppen*, és *Harpe* Generálisoktól.

A' *Hoyerswerda* mellett Majus 29-ik napján esett tsatáról illetén tudósítást iktattatott bé egy szabados vadász katoná: „Tegnap, úgymond kemény verekedés volt *Hoyerswerda* mellett, mellyben tsak 5 vagy 6 száz emberből álló két stutzos és vadász brigadák voltak jelen a' Gen. Lajt. *Bülow* corpusától, azokon a' Kozákokon kívül, a' kik legelsőben az ellenséget megtámadták. Mi már két falut, úgymint *Bergent* és *Seidenwinkelt* foglaltunk el, az ellenség táborhelyét is elvettük, midőn értésünkre esett, hogy nagyon megerősítették magokat a' *Frantziák*.

„Minekutánna egy kevésbé hátrább vontuk és megerősítettük volna magunkat, ismét nagy hurra kiáltással előre nyomúltunk, ismét hátrább nyomtuk, és a' *Hoyerswerda* előtt volt sántaikba hejtottuk az ellenséget: még is tabátosabban tartottuk az ellenség nagyobb erejének engedni, attól félvén, hogy annak tsapatja jobb szárnyunkra rohan. Veszteségünk tsekély volt, közzüllünk senki el nem esett, és tsak 17-en sebesítettek meg. Mivel az ellenség sorai egymás mellett szorossan állottak, és ágyúink is jól szolgáltak, ők sokkal többet szenvedtek, a' mint mondják, 600 emberre ment az ő vesztesegok.

Az Albis folyóvíz alsó részéről.

A' Hamburgi 8-ik Juniusi tudósítások azt tartják, hogy azon városnak mostani fő Kormányozója az Eckmübli hertzeg (Marsal Davoust) egy végzést hirdettetett ott ki, melly szerint *Hamburg* városára, rossz magaviseletéért, 48 millióból álló rendkívül való hadi adot vettetett, melly summát e' folyó Junius 15-ik napjától kezdvén, egy hólnap alatt egészen le kell fizetni.

A' 6-ik Juniusi Hamburgi tudósítások után azt írják a' Berlini Zsurnálban, hogy azon városban tellyestsendesség legyen, és hogy semmi okok nints attól félni, hogy az megháborítások. Hanem még is megvaliyák azt, hogy a' requisitiók és contributiók nagyon súlyosak legyenek, de hogy a' mint lehet, azoknak eleget tesznek. — Egy különös ítélőszék fog ottan felállítatni, melly azon városnak eleve való sorsát meghatározni fogja.

Az alatt, hogy a' Frantziák a' múlt Május hólnap közepén *Hamburg* alatt állottak, és az azon város előtt fekvő *Albis* folyóvíz szigetjeit, nevezetesen a' *Wilhelmsburg*it ottan ottan megtámadták, 's végtére el is foglalták, azon iparkodott az ellenség, hogy az *Albis* és *Aller* folyóvizek közt hátúl a' Frantziákat nyughatatlankodtassák. Ezen végből Orosz Generál-Lajtnant Gróf *Wallwoden* az *Albison Nostitz* fő Strázsamestert által is küldötte, a' ki azon hólnap 12-ik napján *Amelingshausen* mellett, a' *Lüneburg*ból *Soltauba* vivó úton 140 olly *Donanier*-sekre (olv. *Düanier*) az az, vámosokra, vagy vámszedőkre bukkant, a' kik újobban a' vám-

szedő lineának vonásában foglalatoskodtak. Az ő őrizetjekre ugyan mind gyalog mind lovas katonák adattak; de ezeket az utolsóbbakat mindigárt elűzték, hanem az elsőbbek a' közel lévő erdőben házván magokat egynéhány Kozákok megölték és meg is sebesítettek. E' meg lévén, Fő Strázsamester *Nostitz* el foglaltatta, 's abban az ellenség gyalogságát rész szerént megölette, rész szerént sebbe ejtette, 120 embert elfogatott. — A' fogságba esett Frantziák közt egynéhány fegyveres asszony istaláltatott, a' kiknek egyike egy *Baskirest* halálosan megsebesített a.) Néhány napok után ismét által ment Fr. Strázsamester *Nostitz* az Albison, Celléig előre nyomult, az ellenség külső strázsáit Burgdorffon lőt lézte, és Soltaun által Rothenburgig marsirozván Ulzenben, az ellenség szeme láttára kasszájokat elvette, 's avval a' lő hadi szállásra szerentésesen vissza ment.

---

a.) A' *Baskiresek* az Orosz birodalomhoz tartozó Azsia részében az Orenburgi helytartóságban *Casan*'s *Astrakan* mellett és az Urali hegyek közt lakó vadde szabad emberek; tulajdon constitutiójok van, nemesek is sokan vannak köztök, jószágokkal is bírnak; az Orosz Császárnak semmi adót nem fizetnek hanem mint a' Kozákok és Kalmukok, háború idején fegyverekkel szolgálnak, jó lovasok, és olly gyakorlottak a' nyíllal való lövöldözésben, hogy avval a' levegőbe repülő madarakat is le tudják lőni.